

بلوچی زبان ۽ رجانک ۽ ر بیت مجاہد بلوچ*

Abstract:

The history of translation from other languages to Balochi is a fascinating and complex subject that has received limited attention in the academic literature. This research paper aims to explore the history of translation in Balochi, including its origins, development, and evolution over time. The study will examine the contributions of early translators and their impact on the language and culture. It will also analyze the role of translation in promoting cross-cultural understanding and communication. The study will highlight the importance of translation in preserving and promoting the language and culture of Balochi, and the need for continued research in this area.

گچین لبز: رجانک، بلوچی زبان، مکتبه درخانی، بلوچی لبز: ناول، آزمانک

بنداتی تزان:

بلوچ چه نبشته ۽ وانگ ۽ بازیر وهد ۽ دور بوتگ انت۔ بازمدت ۽ بلوچی لبز: ناول، آزمانک
۽ بوتگ۔ دنیا ایندگه زبانی وڑا بلوچی ۽ لبز: ناول، آزمانک۔ ہزاراں سال اے مواد
یک اوبادگے ۽ چه دومی ۽ زبانی سر بوتگ انت۔ گول وهد ۽ گوزگ ۽ بازیر مواد گار ۽ بیگواہ بوتگ انت۔
بلوچی زبان ۽ جو انیس رنگ ۽ نبشته ۽ بنداتی چه نوزده سد ۽ پنجاہ ۽ دہک ۽ بوتگ۔

* پنا ایچ ڈی اسکالر، جامعہ بلوچستان، کوئٹہ

بلوچی زبان ۽ پولکاری ۽ رجانک ۽ بندات چہ انگریزاں بوت۔ 1810ء اول سرا انگریز چاروگری ۽ بلوچستان ۽ آتک انت، اے وهد ۽ بازیں دمگاں تر ۽ تاب اش گرت۔ آہاں بلوچستان ۽ جغرافیہ، بلوچانی تب، چاگرد، لبزانک، مذہب، ۽ دگہ چیزانی بابت ۽ نبشتہ کرت۔ رند ۽ اے سپر نامگ ۽ رنگ ۽ کتابی دزوشم ۽ چھاپ بوت انت۔ انگریزانی وتی سیاسی مول ۽ مراد بوتگ انت، آیاں پہ وتی سیاسی مولانی ہاترا بلوچی زبان ۽ سراکار کرتگ۔

وهدے 1839ء انگریزاں بلوچستان ۽ سرا اُرش کرت، آہاں بلوچی زبان ۽ لبزانک ۽ سرا ماں بلوچستان ۽ کار ۽ بنا ۽ کرت۔ بلوچی زبان ۽ رجانک ۽ بندات 1815ء چہ ہندوستاں ۽ انگریزاں بنا کرت۔ آہاں اول سرا وتی مذہبی کتاب بلوچی زبان ۽ رجانک کرت انت۔ وهدے بلوچ عالم انگریزانی رپکاں سرپد بوت انت وتی دین اش خطرہ ۽ تہادیسٹ، آہاں 1883ء ماں ڈھاڈر ۽ مکتبہ درخانی ۽ بن حشت ۽ ایر کرت۔ ۽ عربی رسم الخط ۽ بلوچی، براہوئی ۽ ایندگہ زباناں رجانکاری بنا کرت۔ قرآن مجید اولی رند ۱329 ہجری ۽ حضور بخش جتوئی ۽ بلوچی زبان ۽ رجانک کرت۔ مکتبہ درخانی ۽ بلوچی زبان ۽ پہ مذہبی مول ۽ مردانی ہاترا بازیں کتاب رجانک گرت۔

بلوچی نوکیں رجانک ۽ بندات چہ 1951ء بوت۔ اولی رجانک کرنگیں آزمانک "پشومانیں زال" انت کہ عبدالصمد امیری ۽ مارچ 1952ء رجانک کرتگ ۽ ماہتاک اومان ۽ چھاپ بوتگ۔

بلوچی زبان ۽ رجانکاری سئے دورانی تہا بہر انت۔ اولی دور: انگریزانی دور 1815ء داں 1883ء، دومی دور: مکتبہ درخانی 1883ء داں 1952ء ۽ سیمی دور: نوکین دو، 1952ء۔

اولی دور: 1815ء تا 1883ء

انگریز پہ چاروگری (جاسوسی) ۽ بلوچستان ۽ آتک انت۔ بلوچ راج ۽ بابت ۽ سرپد بونگ ۽ ہاترا
آیاں بازیں کتاب انگریزی نبشتہ ۽ رجانک کرت۔ گوں و ہد ۽ گوزگ ۽ انگریزی زبان ۽ باز مواد بلوچی ۽
رجانک کنگ بوت انت۔ "ہندوستان ۽ شہر سیرام پور ۽ سیرام پور مشین پریس ۽ ہنپد ایر کنگ بوت، ہمے
پریس ۽ چیر دستی ۽ پنجابی، تلگو، مرہٹی، راجستانی، ہندی، سسنگرات ۽ ہور بازیں ہندوستانی زبانان انجیل
رجانک کنگ بوت۔ 1815ء ہمے پریس ۽ چیر دستی ۽ انجیل ماں بلوچی زبان ۽ رجانک کنگ بوت۔"
(حلیم۔ 2021، ت، 21)۔

"بلوچی زبان و ادب میں ترجمہ کی روایت پورپی مشنریوں کی آمد سے اس وقت شروع ہوئی، جب
عیسائی مشنری اپنی مذہبی کتب کو بلوچی میں ترجمہ شروع کر دیتے ہیں" (عبدالرزاق ۽ عبدالرؤف،
2022، ت، 57)۔

انجیل دومی رند ۱۸۸۴ء ۽ اے آر ہیوز بلوچی زبان ۽ رجانک کرتگ۔ ہمے رنگ ۽ یوحنا اول
سر ۱۸۹۹ء ٹی جے ایل میئر ۽ رجانک کرتگ ۽ دومی رند ۱۹۱۷ء ۽ بائبل سوسائٹی پنجاب ۽ بلوچی ۽
رجانک کرتگ۔

انگریز مشنری آل بلوچی زبان ۽ رجانک ۽ ابید بلوچی ۽ بازیں مواد انگریزی ۽ رجانک کرتگ
انت۔ کپٹن لیچ ۽ اول سر بلوچی شعر انگریزی ۽ رجانک کرت انت۔ ہمے ڈول ۽ اے آر ہیوز بلوچی قصہ
انگریزی زبان ۽ رجانک کرتگ انت ۽ Balochies Story نام ۱۸۸۵ء چہ آلہ آباد پریس ۽
چھاپ کرتگ انت۔

انگریزوں بلوچی زبان، بلوچ راجدپتر، بلوچی کلاسیکل شاعری، قصہ و دگہ بازیں نکال پوکاری کرتگ۔ اے گپ راست انت کہ چہ انگریزانی رجانکاری ویک بلوچے ووتی دین بدل نہ کرت و عیسائی نہ بوتگ، بلئے پنجاب و دگہ جاہاں بازیں مردماں عیسائیت قبول کرت۔

دومی دور: مکتبہ و درخانی 1883 داں 1952

انگریزوتی مذہبی کاراناں دیم و بران ات انت۔ بلوچ و مذہب و درخانجانی کنگ و ات انت۔ اے وهداں بلوچانی کرا دگہ دنیائی علم و زانت جوانیں رنگے و نیست ات، بلئے بلوچ چہ ووتی نیک راہ و سرپداں ات۔ انگریزانی پنڈلاں سرپد بوت انت۔ بلوچ عالماں مکتبہ درخانی جوڈ کرت۔ ایٹی اڈ کنگ و تاریخ و سرا بازیں لیکہ و خیال انت۔ لہتیں گوشت مکتبہ درخانی 1876، لہتیں، 1886 و، لہتیں گوشت 1883 و جوڈ کنگ بوتگ۔ پروفیسر یوسف رودینی (2015) کہ آئی و مکتبہ درخانی و کارانی سراپی ایچ ڈی کرتگ آئی و گوشتگ انت اے مکتبہ 1883 و جوڈ کنگ بوتگ (ت-110)۔

اے مکتبہ و مردماں گوں جذبگ و عربی زبان و بازیں مذہبی کتاب بلوچی، براہوئی و ایدگہ زبانان رجانک کرت انت۔ اے ادارگ و نیمگ و بلوچی زبان و کلاں گیش رجانک مولانا حضور بخش جتوئی و کرت، "(عبدالرزاق و عبدالرؤف (2022، ت، 59)، آئی و اولی رند و 1329 ہجری و قرآن مجید بلوچی و رجانک کرت، قرآن مجید و اید آئی و دگہ بازیں مذہبی کتاب منظوم رنگ و بلوچی و رجانک کرت انت۔

مکتبہ درخانی و نیمگ و رجانک کرتگیں کتابانی بابت و پولکارانی جتا جتائیں لیکہ انت۔ اشیر عبدالقادر شاہوئی و گوشتگ و رد و اے ادارگ و 339 کتاب جتا جتائیں زبانان رجانک کرتگ۔ آئی و گوشتگ انت کہ مکتبہ درخانی و براہوئی زبان و دوسد، بلوچی و نود، اردو و پنج، فارسی، عربی و یانزدہ و سندھی زبان و دو کتاب رجانک کرتگ۔ پروفیسر عبدالرازق صابر (2023) "بلوچی زبان و ادب (عہد قدیم تا

دور جدید) "ء بلوچی زبان ۽ رجانک بو تگیں کتابانی نام اے رنگ ۽ داتگ انت، اے کل مولانا حضور بخش جتوئی ۽ بلوچی زبان ۽ رجانک کر تگ انت (ت-150):

قرآن مجید مترجم بلوچی 1329 ہجری	حکایات الصادقین، بلوچی
اصول الصلوٰۃ منظوم بلوچی	شمال شریف، منظوم بلوچی
اخلاق الصالحین	خطبہ بلوچی، منظوم
تحفۃ المسلمین، بلوچی	ہدایت ابدی بلوچی
نماز فرائض بلوچی	قصہ علقہ، بلوچی
شروط الصلوٰۃ مترجم بلوچی	قصہ تغلب، بلوچی
خلاصہ کیدانی	وفات نامہ پیغمبر علیہ السلام، بلوچی
فقہ اکبر	مجموعہ ست رسائل بلوچی
وصیت نامہ امام اعظم مترجم بلوچی، بلوچی	سورہ یسین و سورہ ملک، مترجم بلوچی
وصیت نامہ امام برائے پسر خود، بلوچی	شش کلمہ، مترجم بلوچی
وصیت نامہ امام برائے ابو یوسف، بلوچی	منیۃ المعلىٰ صرف بلوچی ترجمہ
وصیت نامہ امام برائے ابو یونس، بلوچی	قدوری مترجم بلوچی
کلمات کفر، بلوچی	قدوری صرف بلوچی ترجمہ
قصہ یہودی، بلوچی	نصیحت نامہ، منظوم بلوچی
حکایات عجیبہ، منظوم بلوچی	صدپند لقمان حکیم، منظوم بلوچی

لباب الاخبار، منظوم بلوچی

خاکساری فریب

فقہ اکبر، مترجم بلوچی

شش کتاب

منہات

روضہ الاخبار اور

اکبر الدراقائق

اربعین نودی

مکتبہ درخانی ۽ رجانک پہ مذہبی مول ۽ مرادانی ہاتراکنگ بوتگ انت۔ انگریزاں بلوچی رومن سیاہگ ۽ رجانک کرت ۽ مکتبہ درخانی ۽ رجانکاراں عربی سیاہگ ۽۔ مکتبہ درخانی ۽ اے رجانکاں پد بلوچی زبان ۽ داں باز دیر ۽ دگہ رجانک کنگ نہ بوت، بلکن مکتبہ درخانی ۽ پد بلوچی زبان نبشتہ کنگ نہ بوت۔ ایٹی سبب باز بوت کن انت۔ مکتبہ درخانی ۽ رجانکارانی مول ۽ مراد بلوچی زبان نبشتہ کنگ ۽ دیمروی دیگ نہ ات، بلکن آیاں لاچاری ۽ بلوچی زبان ۽ رجانک کرت انت۔

سیمی دور: نوکیں دور 1952 داں مروچی

بلوچی نوکیں ردانک ۽ بندات 1949 ۽ چہ ریڈیو پاکستان "کراچی ۽ بوت۔ پلئے محکمیں رنگے ۽ بلوچی نوکیں ردانک ۽ بندات 1951 ۽ چہ "ماہتاک اومان" کراچی ۽ چھاپ ۽ بوت۔ اومان ۽ شنگ بوتگ ۽ بلوچی زبان ۽ باز نوکیں ردانکی تهرانی بندات بوت، چوشنگہ آزمانک، گلدکاری، نبشتانک، رجانک ۽ دگہ۔ بلوچی رجانک ۽ جوانیں رنگے ۽ دیمروی چہ "ماہتاک بلوچی کراچی" 1956 ۽ کرت (بلوچ، 2014، ت-30)

کلاں گیش بلوچی زبان ۽ آزمانک رجانک کنگ بوتگ۔ ڈاکٹر رحیم مہر ۽ گل حسن (2016) ۽ گو شنگ انت داں 2017 ۽ بلوچی زبان ۽ پنچ سد ۽ گیش آزمانک رجانک کنگ بوتگ کہ جتا جتائیں تاکاں چھاپ کنگ بوتگ انت۔ بلوچی زبان ۽ ساچشتی لبز انک ۽ تهرانی رجانک کنگ بوتگ، زانشی بنگپانی تهر کم

کتاب رجانک کنگ بوتگ۔ رجانک ۽ ازم ۽ سرا بلوچی ۽ نہ کتاب نبشته کنگ بوتگ نہ کہ رجانک کنگ بوتگ۔

بلوچی زبان ۽ آزمانک ۽ رجانک:

دنیا ۽ ایدگہ زبانان اول سرا گدار (ناول) نبشته کنگ بوتگ ۽ رندا آزمانک، ہے رنگ ۽ آ زبانان اول سرا گدار (ناول) ۽ رجانک بوتگ ۽ پدا آزمانک ۽، یلئے بلوچی زبان ۽ آزمانک ۽ رجانک ساری ۽ گدار (ناول) ۽ رندا کنگ بوتگ۔ بلوچی زبان ۽ آزمانک ۽ رجانک ۽ بندات چہ "ماہتاک اومان کراچی" ۽ بوتگ۔ اولی رجانک کرنگیں آزمانک میکسم گورکی ۽ "پشومانین زال" انت کہ عبدالصمد امیری ۽ مارچ 1952 ۽ رجانک کرنگ ۽ ماہتاک اومان ۽ چھاپ بوتگ۔ بنداتی دور ۽ رجانکاراں اے نام ہوار انت:

مرید	عبدالصمد امیری
مات ۽ لاڈوک	محمد اسحاق ماری پوری
گوات ۽ بچ، سرگردانین ساہگ، آسین دل، ملامت	واجه امیری
محبت ۽ ہاترا، جکے ۽ یات، انسان ۽ گوشت، اے شہر انت،	اکبر بارکزئی
مات، سیاہیں روح، لیب،	عبداللہ جان جمال دینی
دوست، ساہگ ۽ نیت،	بانک ط، ح روحی
زمانگ ۽ قوم، مناملامت کنوک	بانک رشیدہ مینگل
گورکن، آزمان ۽ جوڈینوک	حمل
زالہمیں نواب، شیر ۽ جنک	بانک ناز مینگل (گوہر ملک)
اوست، دنیا چکنگ ۽ انت	نسیم دشتی

خوری ۽ گناہ
 زردیر انت۔
 و شیں ہیالے، تھکے بندیک،
 دیوال
 خاموش دشتی (کریم دشتی)
 مراد ساحر
 نعمت اللہ گچکی
 حکیم بلوچ

ڈاکٹر عاصم زہیر ۽ گوشتگ انت، 1952ء داں 1960ء بلوچی زبان ۽ 25 آزمانک رجانک کنگ بوٹگ۔ بلوچی زبان ۽ تاک ۽ ماہتکاں کساس 500 ۽ گیش آزمانک چھاپ بوٹگ ۽ ہے تاک ۽ ماہتکاں اے ربیت دیروئی داتنگ۔ انوگیں وهد ۽ بلوچی زبان ۽ تاکاں بازیں آزمانک رجانک کنگ بوٹگ ۽ انت۔ بلوچی زبان ۽ 1970ء ۽ بہ گرداں مئی 2023ء اے آزمائکی رجانکی کتاب چھاپ بوٹگ انت:

کتاب ۽ نام	رجانکار	چھاپ ۽ سال	چھاپ کنوکیں ادارگ
گچین آزمانک	حکیم بلوچ	1970	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
ملگزار	غوث بخش صابر	1973	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
شُد کیں سنگ	غوث بخش صابر / اختر ندیم،	1996	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
سچکان	ڈاکٹر بیزان صباء	2004	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
کس مکندایت	ڈاکٹر عبدالصبور بلوچ	2010	شعبہ بلوچی، جامعہ بلوچستان
آتار	ڈاکٹر عبدالصبور بلوچ	2012	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
کرامات	احمد علی ظفر	2012	نقش پبلی کیشن کراچی
تراتیانی ۽ کشار	عزیز بگٹی	2012	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
دو سسٹگیں استار، و بند: اے آرداد		2014	ساج پبلی کیشن بلوچستان

سید لبرانکی مجلس گوادر	2015	زیرانہ پل روبر شاد عالم
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2015	سندھی آزمائک عزیز کلٹی
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2015	بندیک پوشتاک شرف شاد
سنگت اکیڈمی آف سائنسز کوئٹہ	2016	وارڈ نمبر شش شرف شاد
سید ہاشمی ریفرنس اکیڈمی کراچی	2017	زردیرانت ردء بند: عاصم زہیر
عزت اکیڈمی پنجگور	2018	روسی آزمائک ردء بند: رحیم مہر بلوچ
بلوچی لبرانکی دیوان کوئٹہ	2018	چماں اندریں مہلوک غلام فاروق بلوچ
علم و ادب پیلی کیشنز کراچی	2018	دری ندرگ عبدالعلیم امبر
سنگت اکیڈمی آف سائنسز کوئٹہ	2018	گلڑو ڈاکٹر فضل خالق
اکیڈمی آف بلوچیا (بلوچ، 2021)	2018	مارکیزہ آزمائک شرف شاد
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2019	میان استمانی آزمائک۔ ردء بند: ذاکر قادر
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2019	دوبیک نعیم پیرجان
انسٹیوٹ آف بلوچی لینگویج اینڈ کلچرل	2020	ڈیوا ڈاکٹر عبدالصبور بلوچ
ملا اسمائیل لبرانکی گل پل آباد	2022	ھیرنگ انام رزا
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2022	نیم بیل شرف شاد
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2022	کلکشان غلام گوری
انسٹیوٹ آف بلوچیا گوادر	2022	گت ۽ گمان ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی

منشی پریم چند آزمانک، ماں بلوچی ء عصا ظفر	2022	جیوز گوادر
کرپد آنک عصا ظفر	2022	علم و ادب پبلی کیشن کراچی
ٹیکسی ء گشتنگیں کسہ، نعیم پیر جان	2022	ساج در لہزائکی مجلس مکران
موپیان ء آزمانک، سلمان اسلم	2022	ملا اسمائیل لہزائکی گل پبل آباد
کسہ گشتیں دل، عباس حسن	2023	ساج در لہزائکی گل مکران

دگوش: حکیم بلوچ ء عزیز بگٹی ء کتاباں رجانک ء ہور دگہ مواد ہور انت۔

بلوچی زبان ء کتابی رنگ ء کلاں گیش شرف شاد ء رجانک کرتگ۔ تنی وہدی آئی ء چار آزمانکانی کتاب بلوچی زبان ء رجانک ء چھاپ ء شنگ کرتگ۔ ہمے رنگ ء ڈاکٹر عبدالصبور بلوچ ء سنے، غوث بخش صابر ء دو، عصا بجا ء دو کتاب بلوچی ء رجانک کرتگ۔ ایدگہ رجانکاراں یک یک کتاب رجانک کرتگ۔ کلاں گیش رجانکی کتاب بلوچی اکیڈمی کوئٹہ ء چھاپ کرتگ۔

بلوچی زبان ء گدار (ناول) ء رجانک:

دگنیاء زبانوں اول سراگدار نبشته کنگ بوتگ ء پدا آزمانک ہمے ڈول ء اول سراگدار (ناول) رجانک کنگ بوتگ ء رند ء آزمانک۔ بلئے بلوچی زبان ء اول سرا آزمانک نبشته کنگ ء رجانک کنگ بوتگ ء پداگدار، بلوچی زبان ء آزمانک ء رجانک ء بندات 1952 ء ء ناول ء رجانک ء بندات 1968 ء بوتگ۔

بلوچی زبان ء اولی رجانک کرتگیں گدار (ناول) امریکی نامداریں گدار نویس ارنسٹ ہمنگوے ء Old man and the sea ء انت۔ اے گدار غوث بخش صابر ء 1968 ء "پیر مرد ء زر" ء نام ء بلوچی ء رجانک کرتگ۔ اے گدار ہفت بہرانی تہاماتاک نوکیں دور ء چھاپ بوتگ، سرجم ء کتابی رنگ

ء چھاپ نہ بوتگ۔ ہفت بہرء رجانک کنگ ء پد صابر ء ایشی رجانک کنگ مل داتگ۔ اے گدار کتابی رنگ ء برکھا بلوچ ء رجانک کرتگ ء ”پیر مرد ء ساوڈ“ ء نام ء 2015 ء چہ استین شنگکار ء نیمگ ء چھاپ بوتگ۔ بلوچی زبان ء اولی سرجمیں گدار کتابی رنگ ء غلام فاروق بلوچ ء ”آشوب“ ء نام ء رجانک کرتگ ء 1983 ء بلوچی لبز انکی دیوان کراچی ء چھاپ کرتگ۔

1951 بہ گرداں مئی 2023 ء بلوچی زبان ء کتابی رنگ ء رجانک بوتگیں گدار ایش انت:

گدار ء نام	رجانکار	چھاپ ء سال	چھاپ کنوکیں ادارگ
آشوب	غلام فاروق بلوچ	1983	بلوچی لبز انکی دیوان کراچی
سادگیں تاک	غوث بخش صابر	1996	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
کاندیت	حکیم بلوچ	2001	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
بادشاہ	ڈاکٹر فضل خالق	2003	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
کرو سمیل	ڈاکٹر فضل خالق	2003	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
آجونی چراگ	غوث بہار	2004	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
پلانی ٹوکری	عبدالخالق بلوچ	2007	ادبی اکیڈمی بلوچی ویلفئیر کراچی
بنی آدم ء بحت	منیر احمد بادینی	2008	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
آرواہ ء موتک	ڈاکٹر عبدالصبور بلوچ	2011	مہر در پبلی کیشنز کوئٹہ
بیٹا مار فور	زاہد آسکانی	2011	کلکشان پبلی کیشنز گوادر
در آمد	شرف شاد	2012	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
در آمد	ڈاکٹر بیرون صبا	2012	بلوچ ادبی مجلس (بام)

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2012	ڈاکٹر فضل خالق	ناخداء جن
شعبہ بلوچی، جامعہ بلوچستان	2012	ڈاکٹر فضل خالق	مات
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2014	ڈاکٹر میزن صبا	سدرتھ
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2014	حفیظ حسن آبادی	حاجی مراد
سنگت اکیڈمی آف سائنسز کوئٹہ	2015	کر نلاکس کاگد نبشتہ نہ کنت، فدا احمد	کر نلاکس کاگد نبشتہ نہ کنت، فدا احمد
سنگت اکیڈمی آف سائنسز کوئٹہ	2015	شرف شاد	دوزء کچک
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2015	پیش گپتیں مرگء وہدپتر، شرف شاد	پیش گپتیں مرگء وہدپتر، شرف شاد
استین شنگار کچ	2015	برکھا بلوچ	پیر مردء ساوڈ
استین شنگار کچ	2016	اے آرداد	جوبان
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2016	عمر عثمان	ابابیل
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2016	ڈاکٹر میزن صبا	قلات
سچکان پہلی کیشنز گوادر	2016	شرف شاد	زوال
سنگت اکیڈمی آف سائنسز کوئٹہ	2016	ڈاکٹر میزن صبا، مرگ، ایوان ایلچء مرگ،	ایوان ایلچء مرگ،
سنگت اکیڈمی آف سائنسز کوئٹہ	2016	ڈاکٹر علی دوست بلوچ	اینمیل فارم
سنگت اکیڈمی آف سائنسز کوئٹہ	2017	مسرور شاد	مرادانی بام
سنگت اکیڈمی آف سائنسز کوئٹہ	2017	عبداللہ شوہاز	مرگء وش
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2018	ڈاکٹر علی دوست بلوچ	گنو کےء رودپتر

استین شنگار کیچ (مہرء حسن، 2019)	2018	حفیظروف	زر دیں ہور
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2019	عبداللہ دشتی	جنگل بک
استین شنگار کیچ	2019	عبدالعلیم امبر	گنجیں دیار
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2020	ڈاکٹر علی دوست بلوچ	مُر وارد
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2020	اشرف فضل	ریدگیں سانکل
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2020	کس گبرے پہ گاریء نعلیت، جمال بلوچ	
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2020	ڈاکٹر بیزن صباء	1984
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2021	عبداللہ شوہاز	رام
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2021	عمر عثمان	چیپاں مور
آتار پبلی کیشن کراچی	2022	مسعود آسکانی	گنگد امانی واڈ
ملا اسمائیل لہز انکی گل پل آباد	2022	چار راہء اوشتا تگیں جنین، انام رزا	
ملا اسمائیل لہز انکی گل پل آباد	2022	جمیل مہراب	کوریء پرمان
ساج در لہز انکی گل مکران	2023	نعیم پیر جان	سنگء صبور
پٹء پو لی لہز انکی گل تربت	2023	غلام فاروق بلوچ	پُشتنگین بانزل
فاضل ادبی کاروان مند	نیست	صدیق صلاح	گنگد امانی واڈ
او گانستانء چھاپ بو تگیں بلوچی رجا کی گدار			
مرکز زبان و ادبیات اکادمی علوم کابل	1360	عبدالرحمن پہوال	بنگء مسافری

ایران ء چھاپ بوئگیں بلوچی رجائی گدار

بابا سجان ء کسہ	محمد امیری	1397	ربیدان تہران
نیادے گوں بلوچ ء،	عبدالماجد سپاہیان	1397	ربیدان تہران
سیاہیں ماہیگ	عبدالماجد سپاہیان	1397	ربیدان تہران
گوکے کہ ہرے بوت، طارق حسین ہوت		1398	ربیدان تہران
الدوزء ہیر کنوکیں ڊنگ،	محمد پھرائی بلوچ	1399	ربیدان تہران
شہزاد اگلگ	محمد پھرائی بلوچ	1399	ربیدان تہران
تہار ماہ	محمد امیری	1399	ربیدان تہران
ورزیل ء گولا کو پکیں مھلوک، عدنان دل دوست		1399	ربیدان تہران
کلیدار (اول)	واحد بخش بادپاء	1399	ربیدان تہران
الدوزء گراگاں	محمد امیری	1400	ربیدان تہران
کلیدار (دوئم)	واحد بخش بادپا	1401	ربیدان تہران (مہراب، 2023)

بلوچی زبان ء بازیں گدار (ناول) دو، دو، سسے سسے کساں رجائک کرتگ انت، چوشکد
 Animal farm ڈاکٹر علی دوست بلوچ، صدیق صلاح، ء مسعود آسکانی ء جناجتار جانک کرتگ۔ البرٹ
 کامیو ء گدار The stranger شرف شاد ء ڈاکٹر بیزن صباء ء جناجتار جانک کرتگ۔

بلوچی زبان ء گیشتر گدارانی رجائک چہ انگریزی ء اردو زبان ء کنگ بوتگ انت، بلینے رو کپتی
 بلوچستان ء نڈکاراں چہ فارسی زبان ء تچک ء بلوچی زبان ء رجائک کرتگ انت۔ اے پہ بلوچی زبان ء
 نیکیں پالے۔

بلوچی زبان ۽ شعری رجانک:

بلوچی زبان ۽ شعری رجانک ۽ بندات 1975ء بوتگ، اولی رجانکار محمد حسین عنقا بوتگ کہ اے نیمگ ۽ دلگوش گور کرتگ ۽۔ بلوچی زبان ۽ اولی رجانک بوتگیں کتاب "گلستان ۽ سعدی" انت اے کتاب عنقا 1975ء رجانک کرتگ ۽ بلوچی اکیڈمی ۽ چھاپ کرتگ (امیری، 2023)۔ بلوچی ۽ شعری رجانک ۽ بندات گوں سستیں گاماں بوتگ، اے نیمگ ۽ کم رجانکاراں دلگوش گور کرتگ۔ بلوچی زبان ۽ رجانک بوتگیں شعری کتاب ایش انت:

کتاب ۽ نام	رجانکار	چھاپ ۽ سال	چھاپ کنوکیں ادارگ
گلستان ۽ سعدی	محمد حسین عنقا	1975	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
عہدی شاعری	عبدالرحمن براہوئی	1976	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
کریما ۽ سعدی	پیر محمد زبیرانی	1978	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
سینائی ۽ کچیگ	میر گل خان نصیر	1980/2015	، قلات پبلی کیشن، میر گل خان نصیر چیئر
شاہ لطیف کشیت	میر گل خان نصیر	2014/1983	قلات پبلی کیشن / بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
گچین گنج	ڈاکٹر فضل خالق	1985/1999	نوائے وطن، / بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
دو ششگیں کیف	غوث بخش صابر	1986	شوہاز پبلی کیشن کاوئٹہ
کہیب	غوث بخش صابر	1986	؟؟؟؟
گیتا نجلی	امام بخش امام	2001	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
رژن ۽ شہم	غوث بخش صابر	2004	اقبال اکادمی پاکستان
شاعری ۽ سفر	اے آرداد	2007	درد پبلی کیشن گوادر

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2010	ڈاکٹر فضل خالق	جوبان
بلوچ ادبی مجلس (بام)	2012	اپس مئے لوگ ۽ پانگ انت۔ انور نور	
میر گل خان نصیر چنیر، جامعہ بلوچستان	2015	مشہد ۽ جنگلی داستان۔ عزیز اسکوہی	
سید ہاشمی ریفرنس کتا، سجاہ کراچی	2015	کماراں بئے اے آرداد	
ربیدان تہران (بلوچ، 2021)	1398	آپ ۽ پادبر مش علی بخش دشتیاری	

اے کتاباں ابید بلوچی زبان ۽ تاکاں بازیں شعر رجانک کنگ بوتگ۔ بلوچی زبان ۽ شعری رجانک ۽ دیروئی نہ کرتگ۔ باید انت رجانکار اے نیمگ ۽ دلگوش گور بہ کن انت۔

بلوچی زبان ۽ قصہ ۽ رجانک:

بلوچی زبان ۽ قصہانی مزین مڈی ۽ است۔ پداواں بلوچی ۽ قصہ رجانک کنگ بوتگ۔ بلوچی زبان ۽ قصہانی رجانک کرتگیں کتاب ایش انت۔

کتاب ۽ نام	رجانکار	چھاپ ۽ سال	چھاپ کنوکیں ادارگ
رجنٹلین کسہ	رد ۽ بند: ڈاکٹر عبدالصبور بلوچ	2012	شعبہ بلوچی جامعہ بلوچستان
بالیں گلت	علی گوہر	2013	سچکان پہلی کیشن گوادر
ایسوپ ۽ گیدی کسہ	علی گوہر	2015	سچکان پہلی کیشن گوادر
مرگ ۽ کسہ	علی گوہر	2015	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ (بلوچ، 2021)

اے پڑ ۽ علی گوہر ۽ بازکار کرتگ، آئی ۽ دنیا ۽ اولی قصہانی کتاب "ایسوپ ۽ کسہ" بلوچی زبان ۽ رجانک کرتگ۔ واجہ گوہر ۽ بازیں نامداریں مکانی کو نہیں بلوچی ۽ رجانک کرتگ انت۔

زبان ۽ لہزنانک ۽ بنگاپانی کتابانی رجانک:

زبان ۽ لہزنانک ۽ پڑپراه ۽ شاهگان انت۔ ديمروئی کر تنگیں زبانان همک پڑ ۽ جتا جتا رجانک کنگ بوتگ۔ بلوچی ۽ نن فلشن ۽ بازيں تهر اں هچ رجانک کنگ نہ بوتگ، چوشکه سپر هال، نمدي نویسی، خاکه نویسی، تزین ۽ بچکنده، ۽ دگه۔

کتاب ۽ نام	رجانکار	چھاپ ۽ سال	چھاپ کنوکیں ادارگ
مهرانی پندھ	گلزار خان مری	1994	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
سهریں صباء	غلام یسین بلوچ	1995	پاک نیوز ایجنسی تربت
میڈیا	ڈاکٹر فضل خالق	2000	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
رجما تنگیں گالبنده	ڈاکٹر واحد بزدار	2001	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
روح نامہ	یارجان بادینی	2007	بلوچی لہزنانکی دیوان کوئٹہ
شیر ۽ ازم	اے آرداد	2009	بلوچستان اکیڈمی تربت
بیڈییلو	نیست	2010	فریڈک لوئس فاؤنڈیشن
سماچاری	اصغر علی آزرگ	2013	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
زانش ماوشبوهاں	حمزہ بلوچ	2015	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
زندگی لوٹانی چکاس	جمال بلوچ	2016	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
بور نہیں	روبنده: قاسم فراز	2017	سنگت اکیڈمی آف سائنسسر، کوئٹہ
اوڈیسی	فدا احمد	2017	سنگت اکیڈمی آف سائنسسر، کوئٹہ

گوہر ملک	محمد یوسف بلوچ	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ (16)
یونانی بامر دء خدا	علی گوہر	2019	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
دروازگ	رزاق راج	2020	اوتاک مکران
منی داغستان	فدا احمد	2021	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
دیوانگ	عاصم زہیر	2022	قندیل کتابچہ مکران
گدارء ازم	شرف شاد	2022	ملا اسمائیل لبرانکی گل پل آباد
سرہچک	خلیل احمد بلوچ	2022	عزقا پبلی کیشن شمال
ایازء گشتن	اے آرداد	2023	قندیل کتابچہ مکران
قابوس نامہ	ڈاکٹر رمضان بامری	2023	سید ہاشمی ریفرنس کتابچہ کراچی
بلوچستان ء سندھ ء ترء تاب	غلام فاروق بلوچ	2023	زند اکیڈمی نوشکی
پہ زبان ء کتابے	عقیل احمد بلوچ	2023	علم و ادب کراچی
گلیو درء ترء تاب	اقبال زہیر	2023	عزت اکیڈمی پنجگور
بیاکسے جنان	اقبال زہیر	2023	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
نہر ء نمدی	ردء ہند: شاکر شعور	2023	ملا اسمائیل لبرانکی گل پل آباد
دل گریت ء وپ کندایت	عابد آسکانی	1401	ربیدان چاپ ء شنگ تہران
کے راست انت	کریم بلوچ	1402	ربیدان چاپ ء شنگ تہران
دور گبندیں شپانک	کریم بلوچ	1402	ربیدان چاپ ء شنگ تہران (بلوچ، 2021)

صد پنت ۽ خوشاخان حنگ عبدالرحمن پہوال 1360 وزارت تعلیم و تربیت افغانستان

بلوچی زبان ۽ لہزنانک ۽ بازیں تهرانی رجانک کنگ نہ بوتگ۔ لہزنانکی لیکہ، شرگداری، نوکیں تب ۽ میل، ۽ دگہ۔۔۔ بلوچی زبان ۽ ہما پڑاں گیش رجانکاری بوتگ کہ آتہراں گیش ساچشت کنگ بوتگ۔ بلوچی ردانک ۽ لہزنانک ۽ بازیں تہراں نبشتہ کنگ نہ بوتگ ایشی سبب ایش بوت کنت آتہر ۽ بنگ رجانک کنگ نہ بوتگ انت۔

بلوچی زبان ۽ نیک راہی (مذہبی) رجانک:

بلوچی زبان ۽ نیک راہی رجانک ۽ بندات چہ مکتبہ درخانی ۽ 1883 ۽ بنا بوتگ۔ مکتبہ درخانی ۽ بازیں نیک راہی کتاب منظوم دوزشم ۽ بلوچی ۽ رجانک کرتگ انت۔ آہانی بابت ۽ ساری ۽ نبشتہ کنگ بوتگ۔ ادانوکیں دور ۽ رجانک بوتگیں کتابانی بابت ۽ نبشتہ کنگ بوگ ۽ انت:

کتاب ۽ نام	رجانکار	چھاپ ۽ سال	چھاپ کنوکیں ادارگ
یک راہی ۽ دین	سید ہاشمی	1954	بہائی دین شنگار کراچی
جز عم	سید ہاشمی	1962/2014	ندکار / سید ہاشمی اکیڈمی گوادر
اسلام ۽ بنیادی اصول	احمد علی آزاد	1980	اسحاقیہ چاپ جاہ کراچی
تعلیم الاسلام ۽ بلوچی رجانک۔ مفتی احتشام الحق آسیا آبادی۔ 1980			صدیقی ٹرسٹ
بیان	مفتی احتشام الحق آسیا آبادی۔	1980	صدیقی ٹرسٹ
مسلمانانی عقیدہانی بیان	؟؟	1982	جمعیت النصار الحمدیہ آسیا آباد کچی
اسلام ۽ بنیادی تعلیمات	محمد امین گچکی	1984	پاک نیوز ایجنسی تربت
اربعین عینی	ابوالقاسم عینی	1985	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

عبد الغفور شاہ	1991	عبد الغفور شاہ	بے مڑاہیں بادشاہ
عبد الغفور شاہ	1991	عبد الغفور شاہ	انسان و بیچ
پاکستان بائبل سوسائٹی پنجاب	1994	؟؟	حضرت موسیٰ (توریت)
ندوی پبلی کیشنز لیاری کراچی	2014	مولوی خیر محمد ندوی	فضائل اعمال
مدرسہ العلوم السلامیہ کوہ پشت مند	2023	مولانا محمد الیاس در یاس	فضائل اعمال
؟	؟	برکھا بلوچ ؟	سبجنگیں سگار
؟	؟	مولوی خلیل احمد کیا زہی	پیغمبر در اینت
؟	1403	قاسمی عبد الصمد سر بازی	قرآن و اولی جزء ترجمہ، قاسمی عبد الصمد سر بازی
گوشہ ادب کوئٹہ	1406	ملک عبد الرحمن	رسول و پیغام
عبد المجید، عبد القادر البلوشتی	1430	مولوی خلیل احمد کیا زہی	چہل حدیث و رجا نک

قرآن مجید و بلوچی رجا نک:

پاک نیوز ایجنسی تربت	1984	مولوی خیر محمد ندوی	قرآن شریف و بلوچی تفسیر و ترجمہ
الجمعیۃ المرکزی دعواۃ السلامی پنجگور	1987	قاسمی عبد الصمد سر بازی	قرآن مجید
الجمعیۃ السلفیۃ دعواۃ الحق کوئٹہ	2012	عبد الغفار زامرانی	بلوچی تفسیر
ندوی شنگار لیاری کراچی	2015	جمال عبد الناصر	جمال القرآن
انتشارات صدیقی زاہدان	؟	مولوی عبد الغنی افشانی	قرآن مجید

قرآن کریم ۽ بلوچی زبان، مولانا داد الرحمن سلیمی 2020 مدرسہ عربیہ دارالحدیٰ پیشکان

حاجی عبدالقیوم قرآن مجید بلوچی زبان ۽ زبان کرنگ کرنگ بلے پہ چھاپ ۽ شنگ ۽ مہتل انت۔
بلوچی زبان ۽ نیک راہی زبان ۽ کموباز د لگوش گور کنگ بوتگ۔

ہور ۽ توریں زبانک:

بلوچی زبان ۽ نوکیں زانت ۽ زانثانی زبانک ہج کنگ نہ بوتگ، چوشکہ سانس، فلسفہ، نفسیات،
حساب، راجد پتر، زبان۔ بلوچی ۽ ساچشتی زبانک کم ۽ باز کنگ بوتگ بلے زانثی زبانک ہج کنگ نہ بوتگ۔
جتا جتائیں بنگپاں زبانک بوتگئیں کتابانی لڑ:

کتاب ۽ نام	زبانکار	چھاپ ۽ سال	چھاپ کنوکیں ادارگ
گلہ کاری ۽ نیز مند	عبداللہ جان جمال دینی	1971	؟؟؟؟
قائد اعظم ۽ گشتانک	اشیر عبدالقادر شاہوانی	1977	باڈر پبلی آرگنائزر
شیر ۽ شکار	قاضی عبدالرحیم صابر	1980	بلوچی ادبی بورڈ کراچی
بینکاری	شکر اللہ	1982	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
پاکستان ۽ کسہ	عزیز بگٹی	1982	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
نامیں مسلمان	منیر احمد بلوچ	1982	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
ہواریں زندمان	ملک محمد پناہ	1982	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
لس گروکیں بیماری	انور ساجدی	1982	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
من پاکستانی آں	مٹھاخان مری۔ غوث بخش صابر	1985	گوشہ ادب کوئٹہ

قائد اعظم اکیڈمی کراچی	1988	محمد بیگ بیگل	منی برات
قائد اعظم اکیڈمی کراچی	1988	نادر شاہ	علامہ اقبال
نیست	1988	علی رئیس	برلن ۽ چاروگ
قائد اعظم اکیڈمی کراچی	1990	محمد بیگ بیگل	قائد اعظم ۽ گشتانک
کلا کوٹ کوچنگ سروس کراچی	1993	مولانا بخش	لاپ رچگ ۽ بیماری
مہر در پہلی کیشن کوئٹہ	2004	شاہ محمد مری	تاریخ ۽ تہانفر ۽ کرد
گدروشیانٹر نیشنل	2012	ولید گرہنی	دیر گند
مہر در پہلی کیشن کوئٹہ	2013	شاہ محمد مری	کیونسٹ مینوفسٹو
فریڈک لوئس فاؤنڈیشن اسلام آباد	2013	جمیل حسین بلوچ	سرکار ۽ ہد ۽ ہویل
فریڈک لوئس فاؤنڈیشن اسلام آباد	2013	جمیل حسین بلوچ	جو نتھن گلی ۽ تر ۽ تاب
فریڈک لوئس فاؤنڈیشن اسلام آباد	2013	جمیل حسین بلوچ	سرمایہ دارنی ۽ رہند ۽ اخلاقیات،
فریڈک لوئس فاؤنڈیشن اسلام آباد	2013	جمیل حسین بلوچ	آجونی ۽ در گیجک
فریڈک لوئس فاؤنڈیشن اسلام آباد	2013	جمیل حسین بلوچ	الغزالی
مہر در پہلی کیشن کوئٹہ	2013	شاہ محمد مری	جہان جکسین دہ روش
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2014	چاکر چاکر زنی	ہاریں اُرش
بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	2015	رحیم مہر بلوچ	آئن اسٹائن
سنگت اکیڈمی آف سائنسسز کوئٹہ	2015	شان گل	آزاتی

اہرام مصر	بالاج حمید	2016	بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
عسیدہ پوشاک	عرفان جمالدینی	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
مئے زیبائیں زبان	رحیم مہر بلوچ	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
ہر کس پہ کارءوت	صبیحہ بلوچ	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
درستانی وش	رخشندہ تاج	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
پلاں مہ سندات	نسرین قاسم	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
من ہرچی کرت کنناں محمد یوسف بلوچ،		2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
دننامانی رکینگ	صبیحہ بلوچ	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
دوست بے مناپاکیں ہدا	شکور زاہد	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
وش رنگیں رزان	نسرین گل	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
ہورانی موسم	محمد یوسف بلوچ	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
ماسی پگل آئی چک	صبیحہ بلوچ	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
ماراوانگ دوست بیت	نسرین گل	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
آزاتی	رخشندہ تاج	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
چہ باہ کٹ	عرفان جمالدینی	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
دوست بے بوتن بے روچ	نسرین گل	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ
من فاطمہ جناح اوں	نسرین گل	2018	یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ

یو ایس ایڈریڈنگ پروجیکٹ ۽ نیمگ ۽ چھاپ بو تگیں اے کل کسانیں کتابک انت کہ پہ
زہگانی کورس ۽ ہاتر ار جانک کنگ بو تگ انت۔

آسر:

بلوچی زبان ۽ کلاں گیش آزمانک ر جانک کنگ بو تگ۔ اے ربیت انوگیں زمانگ ۽ اوں محکم
انت۔ دنیا ۽ بازیں نامداریں آزمانکاری آزمانک بلوچی ۽ ر جانک کنگ بو تگ انت۔ آزمانک ۽ ر جانک ۽
سبب ۽ بلوچی زبان ۽ شاعری پد کلاں گیش آزمانک نبشنتہ کنگ بو تگ ۽ انت ۽ بلوچی آزمانک چہ بازیں
تب ۽ میل، بکنیک ۽ بنگپاں آشنا انت۔ آزمانک ۽ پد کمو گدار ۽ ر جانک ۽ نیمگ ۽ دلگوش گور کنگ بو تگ۔
بنداتی زمانگ ۽ گدار ۽ ر جانک ۽ نیمگ ۽ دلگوش گور کنگ نہ بو تگ۔ 2010 ۽ پد گدار ۽ ر جانکاری ۽ ربیت
۽ دیروی کر تگ، انگت دنیا ۽ بازیں نامداریں گدار است انت کہ بلوچی زبان ۽ ر جانک کنگ نہ بو تگ
انت۔

فلشن ۽ ر جانک ۽ ابید بلوچی زبان ۽ آدگہ تہرانی ر جانک کم کنگ بو تگ۔ در قصہ لبزانک ۽
یک ر جانکے ۽ ابید دگہ ر جانک کنگ نہ بو تگ۔ بلوچی ۽ ہما تہر ۽ ر جانک گیش بو تگ آتہر ۽ سا چشتی حساب
۽ اوں دیروی کر تگ۔

بلوچی زبان چہ دنیا ۽ نوکیں علم ۽ زانشاں آشنا نہ انت۔ سائنس ٹیکنالوجی، معاشیات، فرکس،
انسان زانتی، دلو ات زانتی، سیاست، کشت ۽ کشار، فلسفہ، نفسیات، چاگرد، ۽ دگہ پڑاں نبشنتہ ۽ ر جانک
کنگ لوٹیت۔ باید انت بلوچی زبان ۽ ندکار اے نیمگ ۽ دلگوش گور بہ کن انت، دنیا ۽ نوکیں علم ۽ زانتاں
بلوچی زبان ۽ نبشنتہ ۽ ر جانک بہ کن انت۔

سرشون:

امیری، محمد، گپ ۽ تران 2023/04/30

بلوچ، مجاہد (2021)، کتاب گنج، کوئٹہ: شعبہ بلوچی، جامعہ بلوچستان

بلوچ، مجاہد (2014)۔ بلوچی گدارانی ارواہ، کوئٹہ: ماہتاک گدروشا

حسن، ڈاکٹر گل ۽ مہر، رحیم بخش (2017)۔ رجانک پگر ۽ پدیانتک، کوئٹہ: ھنکین

حلیم، یاسمین، (2021)، بلوچی ۽ ناول ۽ رجانک۔ کوئٹہ: بلوچی اکیڈمی

رودینی، پروفیسر ڈاکٹر محمد یوسف (2015)۔ مولانا محمد عمر دینپوری کی علمی و ادبی خدمات۔ کوئٹہ: براہوئی اکیڈمی

صابر، پروفیسر ڈاکٹر عبدالرزاق (2023)۔ بلوچی زبان و ادب۔ کوئٹہ: بلوچی اکیڈمی

عبدالرزاق ۽ عبدالروف (2022)، بلوچی میں افسانوں ادب کے تراجم تاریخ و روایت۔ اسلام آباد: مجلہ تاریخ

و ثقافت

مہر، رحیم بخش، (2019)۔ شرف شاد ۽ رجانکاری، ناصر آباد، چنگ

مہراب، جمیل (2023)۔ گپ ۽ تران، 2023/04/29